

UIT HEUSDENHOUTS HISTORIE 30c

door Heemkundekring Paulus van Daesdonck

Voorwoord

Het laatste deel van een 'drieluik' over de buurtschap Molengracht en omgeving naar aanleiding van de bouw, opening en indienststelling van het nieuwe Amphia-ziekenhuis door Cees van der Velden. Hij verhaalt over de latere ontwikkelingen op de plek waar hij geboren werd.

Na de oorlog brak er een tijd aan van grote veranderingen. Breda had ruimte nodig voor verschillende doeleinden en ook het Ministerie van Defensie was op zoek naar meer ruimte voor onderzoek. Dit leidde tot onteigeningen van alle agrarische bedrijven, hun boerderijen en landerijen, en ook van burgerhuizen.

Nieuwe bestemmingen

Defensie had behoefte aan een effectieve luchtverdediging. Hiervoor werd in 1950 het Korps Luchtwachtdienst (KL) operationeel gesteld. Eén van de centra was het gebouw met bunker aan de Korte Raamstraat in Breda waarin ook een radarpost gevestigd was. Tot 2013 is het complex bij Defensie in gebruik gebleven. Het bestaat heden nog.

Het gebouw van het Korps Luchtwachtdienst aan de Korte Raamstraat.

Ook de Koninklijke Militaire Academie, K.M.A., had ruimte nodig. De officieren moesten worden opgeleid om breed inzetbaar te zijn. Landbouwgronden op de Molengracht werden onteigend. Op de vrijgekomen ruimte werd in 1962 een artillerieloods (het Betonlab) gebouwd met noodlokalen. Hier konden practica verricht worden voor o.a. materiaalkunde, constructieleer en pyrotechniek (meten van onder meer schokgolven ten gevolge van explosies). In 1993 is alles gesloopt.

Gevolgen

Om deze plannen te realiseren moesten o.a. de families Kees van der Velden-To van Dorst, weduwe Pieta Verdaasdonk en

Familie van der Velden, Poolseweg 175, op 11 oktober 1953. Grote personen vlnr: Ad, Riet, René, Moeder, Thea, Jo en Vader. Kleine personen vlnr: Manie, Johan, Cees en nichtje Riet van der Velden.

Ad Verdaasdonk en zijn kleine broertje Johan.

Janus de Jongh-Cornelia van den Elshout verdwijnen. Als eerste werd in 1953 het gezin Van der Velden uitgekocht. Ter compensatie kregen ze op Heusdenhout een bouwperceel aan de Heusdenhoutseweg 23 met daarbij landbouwgronden om een nieuw bedrijf te beginnen. Ook de eeuwenoude Vlaamse schuur hoorde bij de deal. Maar ook hier werd voor de omvorming van het dorp Heusdenhout tot de nieuwe wijk Heusdenhout in 1961 weer onteigend.

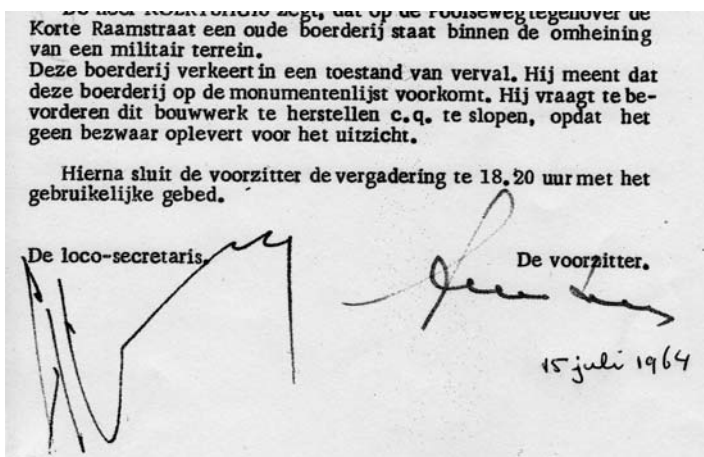
De boerderij van de familie Verdaasdonk, Poolseweg 177, in verval.

Weduwe Verdaasdonk-Coertjens verhuisde in 1961 van Poolseweg 177 naar de Bavelse laan 180 in Breda. Uit het raadsbesluit van de gemeente Breda komt de volgende passage: "...op 11 november 1959 heeft de Raad besloten om boerderij 177 uit de pacht te nemen. Dit is geschied ter uitvoering van de

De positie van de boerderijen Poolseweg 175 en 177 aangegeven op de huidige plattegrond.

Uit de Bredase raadsvergadering van 15 juli 1964.

KMA-contracten. De levering van de boerderij aan de Staat der Nederlanden moet pachtvrij plaatsvinden in het voorjaar 1961. " In de Raadsvergadering op 15 juli 1964 werd door de heer Koertshuis de bovenstaande vraag gesteld: (zie bijlage). Niet lang daarna is het pand gesloopt.

Herbouwde boerderij van familie de Jongh-van den Elshout, Poolseweg 203.

De boerderij van de familie De Jongh, Poolseweg 203, die nog tot in de zeventiger jaren in gebruik van Defensie bleef, werd als laatste gesloopt. Adrianus de Jongh verhuisde in ca. 1966 naar Poolseweg 101. Het grote bakhuis dat aan de overkant van de Poolseweg (vroeger Molengrachtsestraat) stond, werd al veel eerder afgebroken. Beeldhouwer Hein Koreman heeft hier in de vijftiger jaren nog met zijn jonge gezin gewoond.

Het bakhuis van de familie de Jongh aan de overkant van de straat

Opvolgende veranderingen

De militaire bestemming werd opgevolgd door drie andere doeleinden.

Eerst: scholing. Aan de Van Riebeecklaan werd een school gebouwd: de Katholieke Technische School, K.T.S. 'De Blauwe Kei', het huidige Tessenderlandt. Hiervoor moest het boerderijje van de familie Toon Maas-Jo Cornelissen (Poolseweg 153) verdwijnen (ca. 1960). Ook de huizen van Willem Voeten (nr. 222) en Jan Cornelissen (nr. 220) werden respectievelijk in 1966 en 1968 gesloopt.

Behalve de K.T.S. werden er aan de Poolseweg ook noodlokalen gebouwd. Eerst voor de nieuw opgerichte Rooms Katholieke Hogere Burgerschool, R.K.H.B.S., de voorloper van het huidige Newman College, op de hoek van de Korte Raamstraat en de Poolseweg.

Daarnaast verschenen er een paar jaar later noodlokalen voor de Middelbare Laboratoriumschool.

Een volgende functie was: ontspanning. Voetbalclub JEKA, Jeugdig Enthousiasme Kan Alles, opgericht in 1937, kreeg na wat omzwervingen in Breda aan de Molengracht een nieuw complex waar ze jaren speelden. Van daaruit moesten de voetballers voor de jongste nieuwbouw van het Amphia weer wijken en kwamen terecht op het nieuwe Sportcomplex 'Tussen de Leijen.'

Daarmee zijn we aangekomen bij de huidige functie van de

De boerderij van de familie Maas-Cornelissen, Poolseweg 153.

De woning van de familie Voeten, Poolseweg 222.

De woning van de familie Cornelissen, Poolseweg 220.

Van St. Ignatiusziekenhuis naar Amphia-ziekenhuis.

Molengracht: gezondheidszorg. Door verschillende fusies tussen ziekenhuizen was er behoefte aan een gezondheidscentrum. Daarvoor werd eerder een nieuw Ignatius ziekenhuis gebouwd aan de Molengracht met de naam Amphia, dat in 1990 in gebruik werd genomen. Door verdergaande fusies ontstond er nu behoefte aan nieuwbouw die eind juni 2019 werd opgeleverd. In 2020 werd begonnen met de verhuizing van de patiënten naar het nieuwe Amphiagebouw.

Slot

In drie afleveringen heb ik geprobeerd te schetsen hoe de Molengracht en omgeving van agrarisch gebied veranderde in een plaats voor scholing en medische zorg. Lang niet alle functies zijn aan bod gekomen. Daar is dit artikel ook niet voor bedoeld. Uiteindelijk is de sfeer van elkaar helpen toch nog levend gehouden.

Cees van der Velden

Oproep

Heemkundekring Paulus van Daesdonck heeft in Ulvenhout een eigen museum. Elke eerste zondag van de maand en elke woensdagmiddag steeds tussen twee en vier uur is het gratis te bezoeken. Wilt u met een verhaal of met oude foto's bijdragen

Van Amphia-ziekenhuis oud naar Amphia-ziekenhuis nieuw.

Plattegrond van de nieuwe situatie van het Amphia-ziekenhuis

aan de geschiedenis van Heusdenhout? Laat het ons weten via nieuws@heusdenhout.nl of 076 5810024.

Werkgroep Heusdenhouts Historie.

